ЉУБОВ И СМРТ

23 април 2026 • **Весник за секој кој не се помирил** • година I • број 1 • бесплатен примерок

Ова не е историска книга.
Ова е роман што ја претвора историјата во поезија –
и поезијата во одговорност.

Гоце не е икона. Не е споменик. Тој е човек што во време на суровост одбира љубов наместо страв, совест наместо власт, народ наместо суета. Одбира да остане човек во век што бара ѕверови.

Ова не е роман што бара да му верувате.
Ова е роман што бара да го издржите.
Без херојства. Без пароли. Без мирен крај.

Ова е сага за човекот кој немал ништо друго. Живеел без семејство што ќе го чека, без наследници, без удобност, без право на страв. Без љубомора, без завист, без его.

Ова е роман за љубов што не бара аплауз, за смрт што не завршува со последната страница, за тишината што останува погласна од секој говор и не ве остава мирни ни откако ќе ја затворите последната страница.

Сè што е напишано во овој весник
– го нема во книгата.

Интервју со Гоце Делчев

Кој сте вие?

— Човек што не успеа да дочека држава, но успеа да ја замисли.

Дали сте револуционер?

— Јас сум учител што ја сфати лекцијата пред сите други.

За што се боревте?

— За достоинство. Сѐ друго е последица.

Дали знаевте каде одите кога одевте за Баница?

— Знаев зошто одам. Каде — тоа е работа на историјата.

Дали верувавте во оружјето?

— Верував во луѓето што мораа да го носат.

Дали се плашевте?

— Оној што тргнал, веќе не преговара со стравот.

Што е слободата?

— Кога не мораш да се правдаш што постоиш.

Дали Македонија беше подготвена за слобода?

— Народот беше. Историјата — не.

Кои ви беа најголемите непријатели?

— Стравот и Македонецот.

Дали жалите за нешто?

— Жал ми е за секој што тргна по мене, а не се врати.

Дали вредеше?

— Ако денес зборувате на свој јазик — вредеше.

Кој Ви беше најголемиот сон?

— Да живееете без да шепотите.

Што е Македонија?

— Завет што се пренесува со тишина.

Дали би ја повториле истата судбина?

— Судбините не се повторуваат. Се прифаќаат.

Дали вреди животот за една идеја?

— Не. Но, вреди за народ што нема друга.

Дали знаете дека ве убија?

— Знам дека ме замолчија. Тоа не е исто.

Како не сакате да ве паметат?

— Како икона под стакло.

Што им порачувате на младите?

— Не барајте нови херои. Ги имате премногу.

Што им порачувате на политичарите?

— Држава не се наследува. Исто и ВМРО. Се заслужува.

Што очекувате од утрешниот ден?

— Ништо. Очекувањата се луксуз на мирните времиња.

Која е иднината?

— Одговор што уште ми го должите.

Ваш последен збор?

— Македонија не е завршена приказна. Таа е задача.

Дали сакате нешто да додадете за крај?

— Да не биде само Скопје од „Ѓорче" до „Ченто".
— Да биде Македонија од Црноризец Храбар до вечноста.

Интервју со авторот

Зошто стил на пишување што не е историски?

— Затоа што Гоце е поезија, а не проза.

Што е Македонија? Историја или географија?

— Ниту едното, ниту другото. Таа е чувство.

Дали оваа книга ќе го налути читателот?

— Не, ќе го натера да молчи неколку дена.

Зошто ја нарековте ЉУБОВ и СМРТ?

— Затоа што сè помеѓу — е лага.

Дали ова е патриотска книга?

— Не. Патриотизмот не е што зборуваш за Македонија, туку што си подготвен да ѝ кажеш.

Кој ви даде право да го толкувате Гоце?

— Ако некој тврди дека го има тоа право — таму почнува проблемот.

Ова е опасна интерпретација на историјата?

— Историјата не е опасна кога ја читаме. Опасна е кога престануваме да ја читаме. Литературата не дава факти, туку совест.

Кој ќе ви биде најголемиот критичар?

— Секој што нема ја прочита книгата, а има мислење. Тие се секогаш најгласни.

Ова е напад врз македонскиот идентитет!

— Не. Ова е одбивање идентитетот да се сведе на слоган.

Зошто не сте појасни во пораките?

— Затоа што не пишував упатство за употреба.

Дали свесно удирате по национални симболи?

— Не. Само се обидов да ги извлечам од под стаклената ѕвоно.

Ова ли е вашиот начин да бидете релевантни?

— Релевантноста не се бара. Таа доаѓа кога нешто боли или буди чувства.

Дали ова е обид да се препишува историјата?

— Историјата не се препишува во роман. Се преиспитува — или се фалсификува со молк.

Дали е ова книга за минатото или за сегашноста?

— За иднината. Минатото е само огледало.

Кому ќе му користи оваа книга?

— На оние што прифаќаат ризик да мислат.

За што раскажувате меѓу редовите?

— За сакање, помирување, будење, верување, простување, воспитување, осознавање, љубење.

Кој ви е најголемиот страв по излегувањето на книгата?

— Да биде пофалена од сите. Тоа значи дека сум промашил.

Дали оваа книга треба да биде лектира?

— Ако стане лектира — ќе ја убијат.
— Ако ја читаат доброволно — ќе живее.

Што чувствувате кога читателите плачат?

— Дека книгата станала нивна. А тоа е најголемата награда за еден автор.

Која е Вашата најкратка дефиниција за Гоце?

— Државник без држава.

Вашата порака до читателот?

— Ако сте ја затвориле книгата мирно — не сте ја прочитале.

Белата маргина

Никогаш не го напишав овој дел.

Не затоа што немав што да кажам, туку затоа што знаев дека штом ќе го завршам — ќе морам да признаам.

Секоја книга има маргини.

Бел простор што не служи за читање, туку за дишење.

Таму, во тие бели полиња, живеат работите што не смеев да ги ставам во реченица.

Стравот дека оваа книга нема да биде сфатена.

Сомнежот дека ќе биде погрешно протолкувана.

Тишината по последната точка, кога авторот останува сам со прашањето:

— А што ако бев во право?

Белата маргина ги знае сите мои паузи.

Секое запирање на раката и тастатурата.

Секое бришење.

Секое „ова не смее вака“.

Таму стојат и сите оние што не ги напишав.

Ликови што не добија приказна.

Имиња што не ги спомнав за да не ја скршам рамнотежата.

Зборови што болеа повеќе од куршум.

Во една маргина стои и прашањето што никогаш не го поставив јавно:

— Дали имам право да ја раскажувам оваа болка?

Одговорот не дојде како реченица.

Дојде како мир. Мир што го чувствуваш кога знаеш дека не пишуваш за да бидеш во право, туку за да не молчиш.

И тогаш, без да знае дека го пишува најважното нешто во книгата, Филип еднаш рече:

„Ако нешто е вистина, тато, не мора да биде безболно — само мора да биде кажано.“

Белата маргина не е празнина. Таа е доказ дека авторот застанал пред зборот — и не побегнал.

Затоа ја оставам тука.

Непополнета.

Чиста.

Како место каде што читателот ќе може да го стави сопствениот немир.

Затоа што ако оваа книга има вистински автор, тоа не сум само јас. Тоа е секој што во тишина ќе застане на работ од страницата и ќе се препознае во прашањата што книгата ги поставува.

Зоран Спасов Soф

Писмо од Гоце

Драги мои Македонци,

Знам дека не очекувавте писмо
од човек што лежи тука, од каршија - на калето.

Но денес... ќе се обидеме да зборуваме.

Но, веднаш да расчистиме нешто.

Јас не сум светец.
Не сум апостол.
Не сум ни бронза.
Ниту лекција од учебник.

Бев човек со терсене карактер.
Не знаев да молчам кога треба.
И затоа ме убија.

Но не сум овде за тоа.
Смртта е досадна тема.
Вие имате поважни проблеми.

На пример.

Како дозволивте Македонија да стане толку мала...
кога јас ја сонував толку голема?

Јас не сонував држава од пластелин.
Сонував народ со кичма.

И токму затоа Македонија не се губи во војни.
Се губи во мали и ефтини лаги.
Во предавства што ги викаме „реалност“.

Македонија не ја уништуваат непријателите.
Ја уништува тоа што се навикнавте на срам.

Најголемиот пораз не е кога губиме држава.
Туку кога престануваме да ја заслужуваме.

Да бидеме искрени.

Вам не ви треба нов Гоце.
Ви треба нова храброст.

И тука има проблем.

Јас веќе не можам да ви помогнам.
Мртвите имаат ограничени можности.

Затоа испратив една птица.

Да. Знам.
Чудно е.
Но мртвите имаат време за чудни идеи.

Ѝ реков:
„Оди. И најди некој што уште верува дека Македонија не е изгубена.“

Леташе долго.
Од генерација до генерација.
Од надеж до надеж.
Од Ванчо Николески до денес.

И јас - почнав да се сомневам.

Но, на крајот најде еден човек
кој се немаше помирено со тишината.

Му ја раскажа приказната.

На него.
На овој што е еден од вас.

Затоа денес не ме слушате мене.
Туку приказната што му ја донесе Палома.

И да ви кажам право —
не знам дали е точна.
Но знам дека е жива.

А знаете ли што прават живите приказни?

Поставуваат прашања.

Зошто уште чекате некој да ве спаси?
Зошто мислите дека слободата ви е загарантирана?
Зошто се делите,
додека светот ве собира во фуснота?

Народ што постојано бара спасители
станува публика.
Никогаш историја.

Не се плашам дека Македонија ќе исчезне.
Се плашам дека ќе остане.
Но без луѓе што веруваат во неа.

Проблемот не е што сме мали.
Проблемот е што се однесуваме
како да сакаме да бидеме уште помали.

И јас се плашев.

Секој ден.

Но научив една работа.

Храброста е одлука.
Секој ден.
Без публика.

Одлука да ја сакаш Македонија.
И кога те нервира.

Одлука да останеш чесен.
И кога сите те убедуваат дека си луд.

Одлука да не се продадеш.
И кога цената е висока.

Знам.
Лесно е да зборува мртов човек.

Но, не сум тука да ве обвинувам.
Тука сум да ве разбудам.

И да ви кажам нешто што никогаш не го кажав.

Јас не верував во победа.
Верував во вас.

И уште верувам.

Затоа оваа приказна не е за мене.
Оваа приказна е за вас.

А книгата што ја напиша овој човек
не е за да ме направи поголем.
Туку за да ве направи немирни.

Не за да се согласите.
Туку за да не можете мирно да ја затворите.

Ако ја затворите без немир —
не сте ја прочитале.

И не сте ме слушнале.

И ако потоа останете исти,
тогаш јас сум навистина мртов.

Затоа ве молам само едно.

Не дозволувајте оваа приказна
да остане само книга.

Нека почне со вас.

Со љубов.
И со малку надеж.

Поетика

Оваа приказна не се чита брзо.

Таа се минува – како патека по која одекнуваат чекори што не се само наши.

Секој расказ е камен положен врз друг камен, без малтер и без објаснување, држејќи се само на тежината на смислата.

Јазикот не води – тој придружува. Не објаснува, туку сведочи. Понекогаш шепоти, понекогаш молчи, а најчесто остава простор читателот сам да ја допише тишината.

Овде историјата не е хронологија, туку состојба на духот.

Ликовите не се хероi затоа што победиле, туку затоа што останале верни – и кога знаеле дека ќе загубат.

Во овој роман човекот е секогаш поставен пред митот.

Гоце не е говорник, туку разбудувач. Тој нè убедува и вознемирува. Нè води и буди.

Репликите се кратки и мирни.

Луѓето околу него ја создаваат драмата.

Тишината е најголемиот оратор.

Затоа најсилните сцени не се кажаното, туку паузите; не одговорите, туку недореченото.

Многу книги се плашат од молкот. Оваа не.

Затоа што молкот не е празнина – тој е простор каде што читателот мора сам да застане.

Ова не е роман составен од сцени, туку роман со жив пулс.

Роман што не се затвора со последната страница, туку продолжува како чувство што не знае и не сака да си замине.

Оваа поетика не верува во големи зборови, туку во нивната тежина. Во реченица што може сама да стои и во молк што не бара објаснување. Затоа јазикот овде не се украсува, туку се соголува – сѐ што е вишок се трга, сѐ што боли се остава.

Вистината не се кажува директно. Таа се насетува, како студ во коска или како чекор зад грб. Читателот не се води за рака, туку се пушта сам да оди – и токму таму, во таа самотија, започнува вистинското читање.

Ова е поетика што не се плаши од тишината.

Затоа што тишината не е крајот на зборот, туку неговото најдлабоко продолжение.

Гоце Делчев
ЉУБОВ и СМРТ

Јас не познавам друг народ кој повеќе страдал од предавствата на своите синови - изроди како македонскиот. Историјата не памети друг таков пример кога еден ист народ по традиција, јазик и вера се разделува на разни спротивни страни, една од друга потуѓа.

Јас не сакам востание со луѓе што ќе ме напуштат при првиот неуспех; јас сакам револуција со граѓани кадарни да ги понесат сите искушенија на една долготрајна борба, каква, поради жестоките политички услови, ќе биде и нашата – или ќе водиме говеда на касапница.

Македонија има свои интереси и своја политика. Тие им припаѓаат на сите Македонци. Оној што сака да работи на присоединувањето на Македонија кон Бугарија, Грција или Србија, тој може да се смета за добар Бугарин, Грк или Србин, но не и за добар Македонец.

Не мора да ја купиш книгата.

Но ако ја отвориш -
нема да останеш ист, затоа што
ова не е жанр - ова е немир.

www.spasov.mk

Зоран Спасов Ѕоф

lamina